

BLÅSTE LIV i truet vestlandsbygd

Har du noen gang reist til et ukjent sted, og likevel kjent deg hjemme? Kanskje har du fått et hyggelig gjesterom, utsøkt mat, ekstra god service. Eller handler det om menneskers utstråling?

TEKST OG FOTO: TORGEIR W. SKANCKE

Dette handler om bygda som var truet av fraflytting og depresjon, men som klarte å «finne seg selv». Det startet med en solstråle av ei dame som hadde en voksen drøm. Året var 1997. Regjeringen Jagland var nettopp gått av. Inger Karin Larsen hadde stillingen som statssekretær i Nærings- og Handelsdepartementet. Nå måtte hun rydde kontoret og slippe andre krefter til. Selv har hun ikke noen jobb å gå tilbake til.

Dagen etter ringer hennes 81 år gamle mor Johanna: «Å, Inger Karin, hva skal du leve av nå?» fortviler hun. Den avgåtte statssekretæren svarer kontant: «Ta det helt med ro, mamma, jeg har laget meg en bedrift i natt!» Slik sådde hun spiren til det som skulle bli suksessen Skånevik. Bygda i Sunnhordland med 1.000 innbyggere som ingen hadde hørt om. Det startet med en drøm.

Til Skånevik – garantert

Lørdag kveld på Skånevik Fjordhotell. På tallerkenene ligger indrefilet med soppsaus, asparges og mandelpoteter. Klokka har slått 23, det er rødvin i glassene og det samtales om et felles tema. Hotellets vertsfamilie er de eneste igjen i lokalet. En 16-timers arbeidsdag er over...

Jeg husker et foredrag hotelleier Inger Karin Larsen holdt et annet sted i landet året i forveien:

«Jeg kan garantere deg at innen 20 år har du vært i Skånevik,» sa hun.

«Javel,» tenkte jeg da.

Nå sitter jeg altså her og lurer på hvorfor jeg ikke har kommet før.

Hyllet innflytteren

Kvelden i forveien hadde jeg troppet opp på mitt første mållagsmøte noensinne. Her fikk jeg demonstrert hvorfor gründeren og bygdeutvikleren Larsen – en innflytter fra Stord til Skånevik, var blitt tatt imot med storm i den lille vestlandsbygda mellom

Odda og Haugesund.

Lokalet var stuvende fullt av mållagsfolk i seniorsjiktet. Bygdas store sønn, psykiater og tidligere stortingsrepresentant Hans Olav Tungesvik (73), ledet forsamlingen. Et høydepunkt var utdelingen av *målprisen for 2009*.

– Vi er veldig stolt over alt du gjør for bygdekulturen, og at du har et så framifrå språk, sa Tungesvik til vinneren Inger Karin Larsen, etterfulgt av rungende applaus.

Potensialet

Du måtte vel være gal, skulle du putte sparepengene dine i et hotell som hadde vært belemret med seks eiere og fire konkurrer på seks år. Hermetikkfabrikken ble nedlagt i 2001, og 70 ansatte mistet jobben. Stoppet noen i Skånevik, var det stort sett fordi de kom for seint til ferga, fikk vi vite.

Så kom hun altså feiende. Med seg i kofferten hadde Inger Karin drømmen og en detaljert forretningsplan. Hun satte seg ned og skrev en søknad om 400.000 kroner i «småstedsutviklingsmidler». De bevilgende myndigheter ble så begeistret for planene at de ba henne *utvide* søknaden. Resultatet var støtte på tilsammen 1,1 millioner kroner!

– For å kunne lykkes med å drive hotellet, forsto jeg at jeg måtte få hele bygda med meg på laget, sier Inger Karin Larsen.

Hun er *coach* – en betegnelse du stadig oftere støter på. Ifølge henne selv handler det om å frigjøre potensialet som ligger hos mennesker, enten privat eller i arbeidslivet, ved hjelp av åpne spørreteknikker. Dette tenkte Larsen at hun kunne få bruk for. Kunne hun klare å coache ei hel bygd?

Bluesbygda

– Vi inviterte bygda til en prosess. Det første vi gjorde var å lokke folk til en åpen kveld, med god mat og drikke, og ventet deretter spent på om noen ville dukke opp.

Vertskapet trengte ikke bekymre seg lenge. Det rauset inn

ET LØFT. Det var da familien Larsen tok over Skånevik fjordhotell i 2006 at ting begynte å skje i bygda. Fra v: Leif Kåre, Johanna, Inger Karin Larsen og Johanna.

GOD HJELP. Carolyn Nerheim er en del av storfamilien som holder liv i Skånevik fjordhotell.

RØFFE RIFF. Hereide & Bluesgangster gjør kvelden rå i "House of blues". Bluesen er blitt bygdas varemerke.

LØRDAGSKAFFE. På Gjestgjevargarden treffes folk til kaffe og pannekaker på lørdag formiddag. Fra h: Jon Vannes (77), Anders Vannes (91), Lars Tungesvik (78). Kaffen serveres av Liv Tungesvik (75).

ÆRVERDIG. Gjestgjevargarden fungerte som arbeidsbolig, men er opprinnelig et gjestgiveri fra 1600-tallet.

FULL FART. Her gjøres de siste forberedelsene til kveldens middag.

BLOMSTRENDE. Det er mye mer liv i Skånevik nå enn før hotellet kom ordentlig i drift, mener butikkeier Linda Bøthun.

FULLT HUS. Det er felleskonsert i "House of Blues". Her er kirkecoret i sving, under ledelse av Lars Erik Tjeldflåt (53).

med folk. – Da det hadde kommet 350 mennesker, sluttet jeg å telle!

Mange ville bidra til prosessen videre. I jobben som fulgte meislet de ut bygdas nye identitet – en visjon for hva de ønsker Skånevik skulle være: «Bluesbygda Skånevik – bygda som blir ei tilflyttingsbygd – som alle bare MÅ besøke!» Deretter definerte de et verdigrunnlag med uttrykk som *inkluderende – humor – kreativitet – glød*.

Så satte de opp konkrete mål for de neste tre årene – antall nye innflyttere, turister, skoleelever og arbeidsplasser. Deretter ble det laget detaljerte strategier for å nå målene. Først kom hotellet i drift. Deretter så stadig nye virksomheter og arrangementer dagens lys. Ikke minst bluesfestivalen som går av stabelen hver sommer. Bluesen ble oljen som smurte maskineriet...

Bluesfestivalen

Lørdag formiddag, og vi guides nedover hovedgata av Inger Karin i hustrig høstvær. Hun har fri en stakket stund, og koser seg med barnebarnet Johanna (20 måneder). Vi blåser forbi en gjennomsnittlig vestlandsk fergeterminal, med hvitmalte trehus på hver side av gata. Deretter smetter vi inn døra til *Skånevik blomster og gaver*, hvor vi treffer butikkeier Linda Bøthun.

Hva sier lederen av handelsstanden om forskjellen på Skånevik før og nå?

– Åh, det er mye mer liv, og mange flere folk, smiler Bøthun. Hun har drevet butikken i 15 år.

Bøthun er selvsagt også engasjert i bluesfestivalen. – Vi ser nye ansikter hver sommer, som kommer tilbake året etter – med familiene sine, forteller hun. Tettstedets konditori har «verdens beste» varme sjokolade, og må bare prøves, mener Inger Karin. Rundt et hjørnebord samles fire generasjoner Larsen/Nerheim: Inger Karins datter Janne Nerheim (25), mor Johanna (79) og lille sønneatter Johanna (20 mnd). Inger Karin hilser og vinker til høyre og venstre.

– Jeg kjenner ingen som er så god til å komme i kontakt med folk som mamma. Det morsomme er at alle kommer til meg for å gi henne ros, ler Janne.

Psykisk helse

Tvers overfor den gamle hermetikkfabrikken ligger *Gjestgjevargarden* – Skåneviks museum og kafé. Hans Olav Tungesvik har invitert på lørdagskaffe og pannekaker i huset fra 1600-tallet.

Det var etter kommunesammenslåingen i 1965 at Skånevik mistet sin gamle identitet, sier han.

Kommunen ble delt mellom Kvinnherad og Etne. – Samtidig ble det en inspirasjon til å ta skjeen i egne hender.

Psykiateren var blitt inspirert av behandlingsmodellen på Modum Bad, og ville starte noe lignende på Vestlandet. Det resulterte i opprettelsen av *Frihamn*-senteret, et steinkast unna nåværende Gjestgjevargarden. Frihamn har fokusert på lettere psykiske lidelser som angst, depresjoner og posttraumatisk stress. – Hadde det vært 30 slike sentre i Norge, hadde det ikke vært mye sykefravær, mener Tungesvik.

700 båter

Skånevik er i dag like vital for eldre som for unge. Tungesvik forteller om levende miljøer i pensjonistforeningen, kirken, bedehuset og helselaget. – Jeg er veldig glad for at Inger Karin Larsen tok over hotellet. Hun er blitt omfavnet av alle her i bygda.

Men opplever de eldre seg inkludert innunder Skåneviks nyvunne stempel «bluesbygda»?

– Ja, det føler jeg. Folk i vår generasjon hører ikke så mye på musikken, men er likevel glad i folkelivet bluesfestivalen fører med seg, sier Mary Pedersen (81).

– Det samlet seg 700 båter i Skånevik under sommerens festival, supplerer Lars Tungesvik (78).

Bygger broer

I et lite øvingslokale gjør Skånevik Blueskor sine siste forberedelser til kveldens konsert. Koret har øvd sammen siden 2006. – Sangen og energien skaper glede, bygger broer og løfter folk fram, sier Solveig Bokn (49). Korleder Odd Arne Løyning (56) istemmer. Han kom flyttende fra Haugesund til Skånevik. Han bare måtte. – Jeg fikk en veldig hjemmefølelse, smiler Løyning.

Litt senere på kvelden samles hele Skånevik i *House of Blues* på brygga. Det er felleskonsert for musikklaget, barnekoret, kirkecoret og blueskoret. Og når kvelden blir høy og mørk, overtar bluesbandet *Hereide & Bluesgangster* med røffe rytmer og virtuost gitarspill.

Mot, kreativitet og galskap

Hva skulle egentlig til? Hvordan tenkte Inger Karin Larsen før hun satte i gang alt dette. Finnes det noen hemmelig resept?

– Det første er mot. Du må våge å vinne. Det andre er kreativitet, å være åpen for nye løsninger. Det tredje er galskap – å kaste seg ut i det, smiler Inger Karin Larsen.

Les mer om Skånevik

www.skaanevik.no
www.skaanevik-blues.com
www.houseofblues.no
www.fjordhotellet.no
www.naturoppleving.no
www.iklarsen.no

